

SERRA D'OR

FEBRER 1973

PETROLI
A LES NOSTRES
COSTES

PANORAMA

LA GRAN POR QUE SACOSTA

RESTRICIONS
MENTALS

Si més no, volen crear-la. Es tracta d'una nova por apocalíptica, de ruïna total, que potser produirà a la llarga els seus efectes. La intenció és de persuadir-nos que el món va directament a la catàstrofe. I que va a la catàstrofe, de més a més, per culpa nostra. De tant en tant, la humanitat ha hagut de sofrir aprensions d'aquest tipus: sempre hi ha un profeta o altre que, inspirat per Déu sap qui o Déu sap què, llança el crit d'alarma esfereïdor. Durant segles, la cosa funcionà a base d'estranyes confiances —o desconfiances— en els Inescrutables Designis del Senyor. Així, els patètics poetes de l'Antic Testament; així, més de casa, sant Vicent Ferrer en la seva època; així, ara, la curiosa fauna dels Testimonis de Jehovà. Després de Hiroshima, i desencadenada la competició internacional per les armes nuclears, l'auguri, el mal auguri adoptà un plantejament profà. A la culpa teològica va substituir-se la culpa política: en última instància, la previsió definitiva no era gaire diferent, i quedava constituïda per una hecatombe ignominiosa, encesa en flames, frenètica de plagues i d'ira. Fos un càstig celestial, fos un suïcidi col·lectiu amb mitjans atòmics, nosaltres, la trista població d'aquest planeta, n'hauríem estat els responsables. Salta a la vista la conseqüència primera d'unes tals especulacions: la por. Més que por: un terror absolut. La gent té por de morir-se, de la individuada mort de cadascú; però en té una altra de més irracional i de més amarga, i és la de la mort —amb els dolors previs— global i simultània, l'extinció de l'espècie, l'ensorrament de tota l'esperança humana. Al cap i a la fi, la majoria del veïnat, quan li pertoca morir, es resigna a acceptar l'episodi sense excessives intemperàncies, perquè pensa en els seus super-vivents, fills, néts, conciutadans. La vida continuarà sense el difunt, i el difunt ho havia trobat relativament tranquil·litzador: fins i tot, això li servia per a no sentir inútil el seu pas per aquesta Vall de Llàgrimes. Però la idea d'un col·lapse radical, d'un buit dràstic, provoca una angoixa implacable. Sabem que hem de morir i no parem de fer coses per exorcitzar-ne alguns resultats: els testaments, el Registre de la Propietat, les fundacions —pies o no—, els monuments, molts llibres... La societat s'aguantava sobre aquesta confusa noció del futur, que comparteixen els moribunds i els seus hereus. La «fi del món», per tant, se'ns fa intolerable. El pànic ens domina... I avui en rebem unes instigacions inèdites. És allò de l'ecologia i del *gaspillage* i de l'atmosfera contaminada i de... Hi ha en joc —si ho he entès— tres sèries, almenys, de problemes. Una: els recursos naturals no són infinits, i l'eufòria del «consum» tendeix a esgotar-los a un ritme abusiu. Una altra: malbaratem quantitats immenses de matèria útil, bé per simple desídia, bé a través d'una dissipació estúpida. La tercera: tantes fàbriques, tants cotxes, tants insecticides, tanta química expeditiva, intoxiquen el cel, la mar i la terra, i tot acabarà aprofitant-se'n un orris. L'explicació és feta amb xifres i amb arguments impecables, o gairebé. Aquesta vegada, la profecia procedeix dels «tècnics», vull dir, de se-

nyors escassament inclinats a les allucinacions i a la poesia lírica. Bé; també hi participen els polítics, que van a la seva. Però no hi ha dubte que la situació és com ells denuncien o anuncien. Al pas que creixen les màquines alimentades pel petroli i pels seus derivats —n'és un exemple—, un dia quedaran exhaustos els pous d'«or negre»: la geologia és lentíssima i els motors d'explosió sufraganis d'aquells productes es multipliquen amb una prodigalitat sensacional. Com és evident que dilapidem béns físics de difícil compensació: tant se val la bèstia agressió agrícola al camp, que el depauperava sense parar, com l'alegre deixadesa amb què renunciem als excrements o a les escombraries. Sense comptar-hi la inanitat tremenda de moltes «despeses» estúpides. I l'escàndol de la pollució mefítica de les aigües i de l'aire, les extorsions a què sotmetem la Natura, en la qual ens inserim, ai!, han estat objecte d'una propaganda opulenta, i no val la pena que ens hi aturem... La por s'hi perfecciona. Tantes demostracions de caos han d'induir-nos a tèmer per un demà, segurament remot, però visible. Serà una altra mena de suïcidi: no instantània com la deflagració radioactiva, sinó paulatina, bé que irreversible. Amb la publicitat de l'«ecologia», amb les declamacions dels sociòlegs i dels economistes, amb les alertes oficials, miren d'acoincidir-nos. Sovint, l'èmfasi resulta tan aclaparador, que un té la impressió que pretenen convocar-nos a formes d'austeritat una mica sospitoses. Justament, els progressos de la tecnologia, lligats als negocis del capitalisme i a les vigilàncies paternals del socialisme, condueixen a una expansió del «benestar». I el «benestar» consisteix a menjar més, o a

menjar més bé, i a tenir un vehicle propi, i a disposar de més electrodomèstics o més llibres o més reproduccions de Picasso, i a llençar al cove cada cop més papers i plàstics i llauens higiènics o decoratius en què ens advenen les coses que comprem, i a... Pensem, per un moment, en l'immens *tragedio* fabril que ho permet, i en la resta d'implicacions anteriors. Si només vivim de renda de la Naturalesa, si en som paràsits voraçs, si li afegim injúries de depredació i de verí, ja es veu quin serà el final. Tanmateix, ¿qui farà cas de la prudència que ens aconsellen... El drama és, al capdavall, que la humanitat, la major part de la humanitat, arrossega una «fam» ancestral: fam d'aliments, fam de coses, fam de comoditats, fam de salut. La «civilització» moderna —la de la ciència i la indústria coaligades— s'estableix, en realitat, damunt aquest compromís: el d'anar satisfent d'una manera o altra, i de mica en mica, la múltiple, endanyada, violenta «gana» de la gent. Malgrat les miserables reticències que els intel·lectuals virtuoses han projectat contra el «consumisme», la ciutadania, massivament considerada, encara no ha sortit d'una semi-indigència material i moral. I és lògic que les víctimes del dejuni multiseccular no s'avinguin a raons. De moment, almenys. Recomana-los abstinències quan encara no han arribat a imaginar-se en la sacietat és una operació criminal. Perquè la recomanació sempre prové del sector «assaciat»... La por que inventen serà tan pertinent com es vulgui. Però tardarà a penetrar. Hauran de carregar les tintes sobre la «fi del món», i molt, si esperen que els «famolencs» renunciïn al «consum», fins i tot al consum boig i exasperat...

JOAN FUSTER

CADA DISSABTE,
PER A TOTS ELS QUI ESCOLTEN SENSE MANIES
a la una del migdia

«DE BAT A BAT»

(tot sobre el llibre català)

UN APARTAT RADIOFÒNIC AMB MONTSERRAT ROIG
A «RADIOSCOPE»,

EL PROGRAMA DE SALVADOR ESCAMILLA

Ràdio Miramar